

Mundur leśnika

W siedzibie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych 28 czerwca br. przedstawiciele związków zawodowych działających w LP spotkali się z dyrektorem generalnym Lasów Państwowych. Jednym z zagadnień była prezentacja projektu munduru leśnika polskiego w ramach przygotowań do jubileuszu 100-lecia. Dyrektor generalny odebrał również projekt rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie wzorów mundurów leśnika i oznak dla osób uprawnionych do ich noszenia.

Damian Sieber

przewodniczący zespołu ds. opracowania zasad stosowania wybranych symboli Lasów Państwowych

dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach

TEMAT BYŁ PILNY, BO OBECNIE OBOWIĄZUJĄCE ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA W SPRAWIE WZORÓW MUNDURÓW LEŚNIKA I OZNAK DLA OSÓB UPRAWNIONYCH DO ICH NOSZENIA OBOWIĄZUJE JEDYNIENIE DO 31 GRUDNIA 2023 R. Po czterech miesiącach od spotkania rozmawiamy z Damianem Sieberem o kulisach powstawania wzoru nowego munduru leśnika polskiego.

Nowy mundur wyjściowy leśników, testowany przez grupę reprezentacyjną i niektórych leśników z dyrekcji regionalnych, nawiązuje do leśnych tradycji mundurowych II Rzeczypospolitej. Jest w nim wiele elementów, które zostały przeniesione wprost z obowiązującego w 1930 r. wzoru, a inne to jedynie inspiracja lub zupełnie nowe detale.

Staraliśmy się jako zespół powołany do opracowania nowego munduru leśnika połączyć tradycję ze współczesnym podejściem do tematu. Stworzyć nową jakość zarówno pod względem estetycznym, jak i praktycznym, ale także pozostawić jak najwięcej elementów

nawiązujących do naszej historii i tradycji. Z pewnością projekt kurtki mundurowej, którą zaproponowaliśmy, daleko odbiega od marynarki mundurowej, z której w tej chwili korzystają leśnicy w całej Polsce.

Czy to było zamierzone, czy może dopiero na kolejnym etapie prac zespołu uznaliście panowie, że nie da się dłużej poprawiać istniejącego wzoru, bo wciąż będzie to korporacyjny uniform, a nie mundur?

Już na pierwszym spotkaniu zespołu zadałem pytanie, jaką drogą powinniśmy pójść. Wszyscy jednoznacznie stwierdzili – zaczynamy pracę od pustej kartki, jako punkt wyjścia przyjmując mundur leśnika zatwierdzony rozporządzeniem Rady Ministrów z 1 marca 1930 r. „O umundowaniu i oznakach służbowych funkcjonariuszów administracji lasów państwowych”. Z każdym spotkaniem zespołu, ta pusta kartka wypełniała się treścią. Założenie było takie, by kurtka mundurowa, ale również czapka były jak najbardziej uniwersalne. Aby wraz z awansem leśnika, zmianą jednostki itd. atrybuty kolejnych stopni i funkcji jak najmniej ingerowały w podstawowy wzór munduru lub były łatwe do wymiany i zastąpienia. Mundury

testowe, w które została wyposażona grupa reprezentacyjna, pokazały, że niektóre elementy trzeba było przed wprowadzeniem munduru zmienić, ale wiele z nich spełniło swoje zadanie.

Zacznijmy zatem od początku. W którym miejscu wygrała pragmatyka, wygoda, oszczędność, a gdzie udało się utrzymać unikalne elementy munduru charakterystyczne wyłącznie dla naszej służby, być może nie do końca praktyczne?

Z naszej strony nie było to zero-jedynkowe myślenie. Przykładem mogą być patki, które zostały przeniesione z obecnego munduru. Po pierwsze, aby zachować ciągłość i rozpoznawalność oznak, a jednocześnie nie generować niepotrzebnych kosztów. Dlatego biorąc za wzór kurtkę mundurową z 1930 r., dostosowaliśmy jej kłapy tak, by pasowały do współczesnych oznak. Zielone obszycia, pięć guzików i dwa na rękawach zostały natomiast wprost przeniesione z przedwojennego munduru, choć zdawaliśmy sobie sprawę, że wszystkie współczesne mundury mają tylko cztery guziki. Pozostawiliśmy też naramienniki, choć nie pełnią one funkcji oznaczeniowej.

Spotkanie przedstawicieli związków zawodowych działających w Lasach Państwowych z dyrektorem generalnym LP Józefem Kubicą i zespołem zadaniowym ds. opracowania nowego wzoru munduru leśnika polskiego, 28 czerwca 2023 r.

Pozostawienie pięciu guzików, choć to nawiązanie do historii, sprawia kłopoty – ich rozmieszczenie utrudnia noszenie pasa i przeszkadza w użyciu standardowej długości akselbantu. Ba, pojawiły się wręcz głosy, że leśnicy nie znają historii i nie wiedzą, jak prawidłowo nosić sznur przy mundurze galowym. Pozwoli pan, że zacytuję regulamin dowolnej służby: „Akselbant zawieszony jest na prawym ramieniu i sięga do lewej piersi. Zawieszony powinien być od guzika naramiennika aż do pierwszego guzika munduru”. Dlaczego zatem sznur przy mundurze leśnika, jako chyba jedyny na świecie, mocowany jest do drugiego guzika? Tak się komuś przypięto i tak już zostało?

Jeśli zdecydowaliśmy się pozostawić pięć guzików, tak jak to było w pierwowzorze, kolejne kroki były już tylko tego konsekwencją. Standardowy sznur mocowany do pierwszego guzika zasłania kieszeń i wygląda, mówiąc wprost, źle. Naturalnie dostępne będą cztery długości akselbantu, aby każdy użytkownik mógł dostosować go do swojego wzrostu.

Kolejne pytanie, które często zadają leśnicy interesujący się historią munduru, dotyczy kolorystyki butów, pasów, daszka czapki, krawata i rękawiczek. Są brązowe. Skoro nowy mundur ma nawiązywać do tego historycznego, dlaczego nie zostały

zmienione na oryginalne – czarne? Bardziej prestiżowe.

Otrzymałem również takie pytania. Jednak chcę podkreślić, że zrobiliśmy to z pełną świadomością. Brązowy kolor dodatków wpisuje się w długą historię leśnictwa. Stał się częścią tradycji munduru leśnika. Poza tym, mówiąc już półzartem, to jeden z kolorów lasu.

Zgodnie z regulaminem na klapie munduru powinna znajdować się odznaka przynależności do Służby Leśnej. Sam pan wie, że różnie z tym w tej chwili bywa...

Zgadza się. Chciałbym przypomnieć, że odznaka wprowadzona zarządzeniem Dyrektora Generalnego nr 10 z 1996 r. jest trójstopniowa: złota, srebrna i brązowa. Jej kolor zależy od stopnia służbowego. Pracownicy Lasów Państwowych, którzy nie są w Służbie Leśnej, a korzystają z zapisów § 17 b Ponadzakładowego układu zbiorowego dla pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i zarządzenia Dyrektora Generalnego nr 7 z dnia 20 stycznia 2022 r., i złożyli wniosek do szefa jednostki o możliwość noszenia munduru, powinni otrzymać metalową odznakę LP kształtem przypominającą patkę. Egzekwowanie noszenia pełnego umundurowania z właściwymi dla danego stanowiska elementami jest obowiązkiem szefa jednostki. Elementem stałym munduru będzie również

imiennik noszony nad prawą górną kieszenią. Na zielonym tle wypisana będzie pierwsza litera imienia i nazwisko leśnika.

Na lewym rękawie pojawiły się wyszywane srebrną nicią: medalion Lasów Państwowych, naszywka Służba Leśna, a na prawym rękawie, wzorem innych służb, będzie naszywana biało-czerwona flaga.

To ostatni z elementów stałych umundurowania występujący bez względu na stanowisko służbowe i funkcję. Pracownicy Lasów Państwowych spoza SL nie będą mieć oznaczenia Służby Leśnej.

Czapka przeszła prawdziwą rewolucję. Chociaż lamówka na otoku jest kopią tej przedwojennej, to godło już jest współczesne.

Uznaliśmy, że czapka powinna jak w innych służbach mundurowych jednoznacznie wskazywać na jednostkę, stopień i funkcję. Zwłaszcza że na stałe do umundurowania wchodzi płaszcz pozbawiony patek; powieliliśmy w nim jedynie na rękawie medalion i naszywkę Służby Leśnej. A więc po kolei: lamówka srebrna na otoku czapki oznacza pracownika nadleśnictwa, pomarańczowobrazowa (sjena palona) – dyrekcji regionalnej, złota – Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Brak srebrnego galonu na daszku oznacza leśnika do stopnia młodszego inspektora; jeden galon – do stopnia inspektora, dwa

galony – od stopnia dyrektora leśnego w górę. Zielone otoki, na których odwzorowano patki, są wymienne, nie będzie zatem potrzeby wymiany czapek wraz ze zmianą jednostki czy funkcji leśnika.

Komentatorzy, zwłaszcza spoza LP, również niektórzy dziennikarze, po prezentacji nowego munduru pisali o jego „bizantyjskim przepychu”. Nie uważa pan, że można było nieco skromniej skroić wizerunek leśnika?

Rozmawiamy o mundurze wyjściowym w wersji galowej, na oficjalne wydarzenia, gdzie reprezentujemy instytucję na zewnątrz, ale także na wyjątkowe wydarzenia wewnątrz naszej organizacji. Naturalnie jest wersja, jak pan to ujął, skromniejsza, czyli mundur wyjściowy bez akselbantu i rękawiczek, oraz stosowana już dziś wersja uproszczona munduru wyjściowego bez kurtki mundurowej, za to z białą koszulą z krótkim rękawem i dystynkcjami. Nowym elementem jest medalion Lasów Państwowych na lewym rękawie. Uproszczony mundur wyjściowy, tzw. letni, używany jest w sytuacjach wyjątkowych, np. podczas

upałów, gdy pełne umundurowanie stwarzałyby poważny dyskomfort. Ważne, by na uroczystości wszyscy leśnicy wkładali tę samą wersję umundurowania. Decyzję, jaka wersja munduru obowiązuje – podejmuje szef jednostki reprezentującej LP na zewnątrz lub gospodarz uroczystości, jeśli to nasze wewnętrzne święto.

Szczególna wersja munduru wyjściowego galowego została przygotowana dla Grupy Reprezentacyjnej i Leśnej Asysty Honorowej. Oprócz zwężanych spodni zastosowane zostały brązowe oficerki lub opinacze, pas, rękawiczki, sznur i... kordelas paradny.

Panie przewodniczący, czy jest szansa, że mundury będą w jednolitym odcieniu zielonego? Dziś patrząc na leśników nawet w tej samej jednostce, można zliczyć co najmniej kilka odcieni, a jeśli przekrój wiekowy jest znaczny – nawet kilkanaście.

Podczas rozmów z przedstawicielami innych służb – wojska czy policji, słyszymy, że mają podobne problemy. Możemy zagwarantować, że wzorec koloru będzie przez producentów utrzymany, ale niestety

po kilku wizytach w pralni chemia robi swoje. Musimy pogodzić się z faktem, że materiały w dużej mierze są produkowane i farbowane na Dalekim Wschodzie.

Jeśli już mówimy o takich szczegółach, musimy zapytać o białe koszule z długim rękawem. Odnoszę wrażenie, że obecnie w tym zakresie panuje dowolność – jedni leśnicy zaopatrują się w dedykowanych sklepach, inni narzekają na jakość i wolą kupić produkty komercyjnych firm. To powoduje, że nie tylko krój koszul jest różny – bywają z guzikami przy mankietach, ale też ze spinkami. Nawet długości kołnierzyków się różnią, co widać na zdjęciach z oficjalnych uroczystości.

Jakość koszul sprzedawanych w naszych dedykowanych sklepach za punkty ma się poprawić. Ich wartość w złotych nie jest mała, nie ma więc powodu, by tolerować kiepskie materiały zastosowane w ich produkcji. Tym bardziej że zarówno biała koszula, jak i zielona w projekcie rozporządzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska też są standaryzowane zgodnie

Kurtka do munduru wyjściowego

z oznakami służbowymi na kołnierzu. Na lewym ramieniu oznaki identyfikacyjne – naszywki logo LP oraz Służba Leśna, na rękawach zielone wypustki.

Czapka do munduru usztywniona z zieloną wypustką i wymiennym otokiem w zależności od stanowiska i szczebla zarządzania. Galony na daszku czapek dla pracowników LP w zależności od stopnia służbowego.

W wersji galowej

dotkujemy dodatkowo zakładamy sznur galowy (zapinany na drugim guziku kurtki) do munduru wyjściowego. Z prawej kurtka munduru leśnika w wersji galowej dla Leśnej Asysty Honorowej.

z określonymi wymaganiami ujętymi w dokumentacji techniczno-technologicznej (DTT). Chciałbym także zwrócić uwagę, że dokładnie takie same szczegółowe wymogi techniczne zapisane w DTT dotyczą nowych mundurów: terenowego i codziennego. Ale to temat na inną rozmowę. Poza tym wprowadzamy od stopnia dyrektora leśnego wżwyż koszule w wersji ze spinkami z godłem, które również będą miały określony wzór. To pozwoli jeszcze bardziej ograniczyć dowolność stosowania elementów umundurowania, a jednocześnie nie zwiększa kosztów produkcji i nie podnosi ceny jednostkowej.

Na koniec trudno nie zadać pytania, które jest niejako kłamrą spinającą naszą rozmowę. Po co jako zespół inspirowaliście się mundurem z 1930 r., zamiast po prostu stworzyć nowy wzór rzeczywiście od podstaw, bez ograniczeń, nawiązań i historycznego balastu.

Jeżeli jakaś grupa zawodowa nie powinna zrywać z przeszłością, a przeciwnie – w każdym aspekcie kultywować pamięć i osiągnięcia poprzednich pokoleń, to z pewnością są to leśnicy. Cała nauka o leśnictwie zasadza się na doświadczeniach długoletnich, na faktach dokonanych. Ta łączność z przeszłością jest niezbędna do odnoszenia dzisiejszych sukcesów hodowlanych. W jaki sposób najlepiej podkreślić, że leśnictwo to sztafeta pokoleń, z której czerpiemy

pełnymi garściami wiedzę i doświadczenie, jeśli nie poprzez zewnętrzne atrybuty i wizerunek leśnika? Jak utrzymać jedność środowiska, jeśli nie poprzez nawiązanie do wspólnej historii i atrybutów zawodu? Tym bardziej że obserwowaliśmy, jak po kawałku rozbierano Polskie Koleje Państwowe. Pierwszym etapem było właśnie pozbawienie kolejarzy munduru z orłem i ubranie ich w korporacyjny uniform z gustownym znaczkiem na czapce zamiast godła. Taka próba, na szczęście nieudana, została również podjęta w stosunku do naszej grupy zawodowej. Nowy mundur inspirowany wzorem z 1930 r. nawiązuje do najlepszych tradycji naszego zawodu. Jestem przekonany, że wraz z jednolitym Ceremoniałem Lasów Państwowych i powrotem do historycznych wzorów kordelesa stanowić będzie platformę scalającą środowisko polskich leśników.

Czym zatem jest dla pana mundur, co symbolizuje i dlaczego jest ważny?

Najkrócej rzecz ujmując, jest to urzeczywistnienie wszystkich wartości, jak honor, służba, patriotyzm i uczciwość czy dobra robota. Wiem, że w dzisiejszym świecie korporacji, pogoni za sukcesem i łatwym życiem te kanony w wielu wypadkach traktowane są jak zbędny ciężar. Każdy leśnik, zanim zaneguje potrzebę tworzenia symboli służby leśnej i zamiany ich na korporacyjny uniform, niech postara się

Skład zespołu, który opracował nowy wzór munduru:

Damian Sieber
dyrektor RDLP w Katowicach,
przewodniczący zespołu

Zbigniew Krawiec
p.o. naczelnik Wydziału
Zamówień Publicznych
i Innowacji DGLP, zastępca
przewodniczącego zespołu

Tadeusz Pasternak
główny specjalista SL w DGLP,
sekretarz zespołu

Stanisław Muszyński
dyrektor Ośrodka
Rozwojowo-Wdrożeniowego
Lasów Państwowych
w Bedoniu

Wojciech Jaroń
główny specjalista Służby
Leśnej RDLP w Katowicach

Wiesław Kucharski
nadleśniczy Nadleśnictwa
Rudziniec, RDLP Katowice

odpowiedzieć na pytanie: jeśli odrzucimy tradycję i pamięć doświadczeń pokoleń leśników, to co pozostanie z naszej misji i leśnej pasji?

Rozmawiał Sławomir Cichy